

Johan Norberg
Nationalräkenskaper

Förändrad statistisk redovisning av public service

I september 2019 kommer SCB ändra redovisningen i nationalräkenskaperna avseende radio- och TV-avgiften. Samtidigt ändras public service-företagen från att tidigare redovisats i näringslivet (privata sektorn) till att redovisas inom offentlig förvaltning¹ och att ingå i staten. Förändringen sker till följd av tydligare EU-regler och för att uppnå jämförbarhet mellan länder. Alla länder ska redovisa på samma sätt. Förändring görs inte bara nu och framåt utan samma förändring sker för åren tillbaka till 1980.

Förändringen avser endast den statistiska redovisningen av public service och påverkar inte dess oberoende, styrning, koncernstruktur m.m.

Bakgrund

Historiskt har radio- och TV-avgifter redovisats på olika sätt i Europa. Några länder har bokfört avgiften som försäljning av tjänst, däribland Sverige, medan andra bokfört den som skatt.

De senaste åren har alltför många länder övergått till att bokföra avgiften som skatt. Dessutom är det så det nya regelverket för nationalräkenskaperna ska tolkas. EU:s statistikorgan Eurostat har ålagt Sverige att klassificera om radio- och TV-avgiften till en skatt och samtidigt se över vilken sektor public service-företagen ska tillhöra i den ekonomiska statistiken.

Samtidigt har en parlamentarisk kommitté² arbetat med att se över om radio- och TV-avgiften ska ändras till skatt. Det har dock inget med den statistiska hanteringen av radio- och TV-avgiften eller klassificering av public service-företag att göra. De är helt åtskilda. Förändringen i den statistiska redovisningen skulle ske oavsett kommitténs arbete och slutsats.

---

¹ Benämningen offentlig förvaltning används i det statistiska systemet vid indelning av sektorer och avser offentliga myndigheter (stat, kommun, landsting) samt enheter som klassificeras som offentliga enligt regelverket för nationalräkenskaperna, trots att de drivs i bolagsform. Av allmänheten används ofta benämningen "offentlig sektor" för den här avgränsningen.

² Parlamentariska public-service-kommittén (Ku 2016:06)

Förändrad statistisk redovisning i två delar

Förändringen består egentligen av två olika delar. Den första avser hur radio- och TV-avgiften ska bokföras och redovisas. Från att som idag redovisas som avgift betald av konsument in till Radiotjänst i Kiruna AB vidare till public service-bolagen (programföretagen), till att redovisas som skatt till staten som sedan i sin tur för över medel till programföretagen.

Den andra delen avser i vilken sektor som programföretagen och dess dotterbolag ska ingå. Då inte längre programföretagen finansieras med avgifter betalda av konsument, så kallade brukaravgifter, utan istället via skatt, utan koppling till tittande eller lyssnande på radio- och TV-program, är inte längre verksamheten hos programföretagen marknadsproduktion i den statistiska redovisningen. Det innebär att programföretagen och deras dotterbolag inte ska ingå i näringslivet utan redovisas i offentlig förvaltning och där ingå i staten.

Varför den statistiska redovisningen ändras

Förändringen sker till följd av tydligare EU-regler och för att uppnå jämförbarhet i den statistiska redovisningen mellan länder. Alla länder ska redovisa på samma sätt. Sverige har tidigare hävdade att avgiften inte är obligatorisk, utan baseras på att ägaren av en viss utrustning (inte all) är betalningsskyldig. Det går även att konsumera radio- och TV-program via annan utrustning utan att behöva betala. Likaså går det att konsumera kommersiell radio och TV utan att varken konsumera public service eller betala avgiften genom att konsumera kommersiella alternativ via annan teknisk utrustning än en TV-mottagare. Regelverket för nationalräkenskaperna anger dock att avgiften ska ses som skatt när det inte är möjligt att undgå betalningsskyldighet givet att konsumtion sker via den aktuella utrustningen som ligger till grund för avgiftsskyldigheten - vilket även är fallet i Sverige.

Det innebär att den svenska radio- och TV-avgiften ska bokföras som skatt.

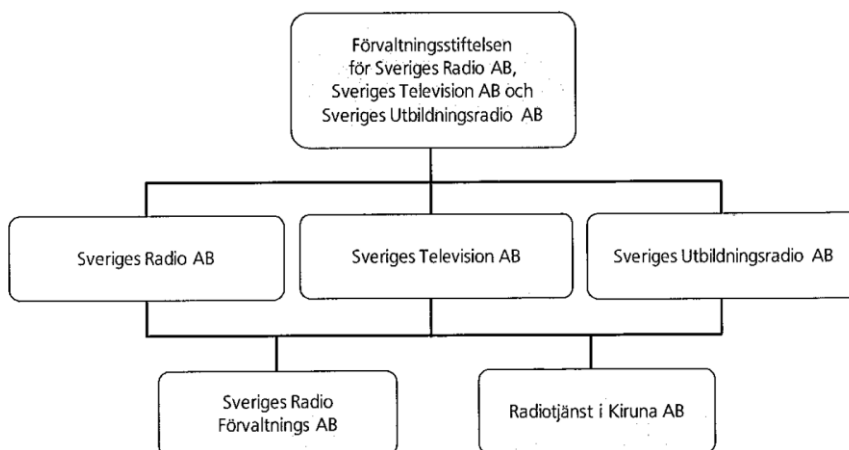
Det i sin tur påverkar i vilken sektor programföretagen ska ingå. När avgiften bokförs som skatt in till staten resulterar det i att utbetalda medel till programföretagen ska ses som statliga subventioner. De ska inte, per definition, ses som försäljningsintäkter för programföretagen utan liknas vid riktade statliga bidrag. Resultatet blir att verksamheten i programföretagen och dess dotterbolag ska ses som så kallade icke-marknadsproducenter i det statistiska systemet. Slutsatsen blir då att de tre programföretagen (SVT, SR och UR) tillsammans med deras dotterbolag ska ingå i offentlig förvaltning istället för i näringslivet.

Enheter inom public service som påverkas i den statistiska redovisningen

Följande enheter är på något sätt involverade i public service i Sverige idag:

- Sveriges Television AB (SVT, programföretag)
- Sveriges Radio AB (SR, programföretag)
- Sveriges Utbildningsradio AB (UR, programföretag)
- Radiotjänst i Kiruna AB (RIKAB, tar in avgifterna)
- Sveriges Radio Förvaltnings AB (SRF, service/stödfunktion)
- Riksgälden (innehar Rundradiokontot)
- Myndigheten för press, radio och TV (kontrollmyndighet)
- Förvaltningsstiftelsen (ägare av programföretagen)

I statistiken ingår redan de tre sista i offentlig förvaltning och staten, medan övriga ingår i näringslivet (privata sektorn). Det är dessa som ska ändras till att också ingå i offentlig förvaltning.

För programföretagen finns ett flertal argument för att de ska ingå i offentlig förvaltning baserat på regelverket för nationalräkenskaper:

- Finansieras via skatt enligt den nya redovisningen
- Då avgiften redovisas som en skatt och ersättningen kommer från staten blir staten den enda kunden istället för hushållen

- Icke-marknadsproducerande³
- Kontrolleras via Förvaltningsstiftelsen
- Väl avgränsat och snävt verksamhetsområde med begränsad möjlighet till egen styrning, finansiering och upplåning

Resultatet blir att programföretagen (SVT, SR och UR) och deras dotterbolag (RIKAB och SRF) kommer att flyttas från näringslivet till offentlig förvaltning.

Påverkan på den ekonomiska statistiken

Statlig konsumtion kommer att påverkas till följd av att programföretagen har relativt många anställda med en omfattande radio- och TV-verksamhet. Produktionskostnader består främst av löner och sociala avgifter medan förbrukningen mestadels består av inköpta tjänster i form av produktionstekniska kostnader. Avgiftsmedel, som framöver kommer redovisas som skatt, står för över 90 procent av intäkterna. Konsumtionen kommer att öka vilket påverkar den offentliga förvaltningens påverkan på BNP.

Någon större effekt på statens finansiella sparande (inkomster minus utgifter) förväntas inte eftersom programföretagen redovisar en verksamhet i ekonomisk balans med enstaka miljoner kronor i vinst eller förlust varje år. Likaså kommer de skatter som tas in att betalas ut till programföretagen.

Det som kommer att påverkas är Skattekvoten som kommer att öka.

Angående det så kallade Rundradiokontot i Riksgälden där avgifterna placeras innan de förs vidare till programföretagen förväntas inte ändras såvida inte public-service-kommittén föreslår en annan hantering framöver. När Radiotjänst förs in i staten innebär det att skulden på Rundradiokontot konsolideras bort, dvs. den statliga skulden revideras ner då staten ses ha en skuld till sig själv. Medlen överförs löpande under året från Riksgälden till programföretagen i enlighet med riksdagsbeslut och anslagsvillkoren. Dessa blir betalningar mellan statliga enheter och konsolideras bort. Förenklat kommer intäkten bestå av skatten och kostnaderna av programföretagens kostnader i form av löner, sociala avgifter och omkostnader.

Det är inte bara nationalräkenskaperna som påverkas utan även annan ekonomisk statistik, så kallad primärstatistik. För att det här ska hanteras på likartat sätt sker därför förändringarna gemensamt i det statistiska systemet. Det innebär bl.a. att programföretagens sektorstillhörighet ändras i SCB:s företagsdatabas till att vara en

---

³ Det så kallade marknadstestet fallerar när ersättningen till programföretagen baseras på skatter. Ersättningen från staten till programföretagen är statliga subventioner och inte försäljningsintäkter.

offentlig enhet. Ekonomistyrningsverket som sköter insamling av ekonomiska uppgifter i form av resultat- och balansräkning för statlig förvaltning behöver lägga till programföretagen och dess dotterbolag tillsammans med de övriga statliga enheterna i sin redovisning till nationalräkenskaperna.

Jämförbarhet över tid

Eftersom förändringen baseras på ett nytt sätt att se på radio- och TV-avgifter i det statistiska systemet och skapa likhet mellan länder kommer förändringen införas på ett sätt som inte resulterar i ett tidsseriebrott i statistiken vid själva införandet av förändringen. Förändringen har som tidigare nämnts inte heller någon grund i public-service-kommitténs föreslagna ändringen från avgift till skatt och som föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

I normala fall revideras nationalräkenskaperna tillbaka till år 1993 i samband med större omläggningar (benämns ofta allmän översyn). Men för att få en jämförbar tidsserie bör samtliga år tillbaka till år 1980 ses över om möjligt. I alla fall i grova drag vad gäller avgiften eftersom den påverkar Skattekvoten som redovisas från år 1980 och framåt. Likaså redovisas inkomster och utgifter för offentlig förvaltning och dess delsektorer tillbaka till år 1980. Till följd av sämre kvalitet för äldre uppgifter långt tillbaka i tiden kommer tidsserien delas upp i olika delar beroende på tillgång till ekonomiska uppgifter. Målet är att uppgifter på mer övergripande nivå ska vara jämförbar över tid. Primärstatistiken på SCB kommer inte att ändra tillbaka i tiden utan ändrar i redovisningen från införande och framåt men kommer att räkna om år 2018 så att utvecklingstal mellan åren 2018 och 2019 blir rättvisande.

Nationalräkenskaperna ändrar i september 2019

Resultatet av en större översyn av nationalräkenskaperna är inplanerad att redovisas i september 2019. Då kommer radio- och TV-avgiften att ändras till att bokföras som skatt. Vid samma tidpunkt ändras programföretagen till att ingå i offentlig förvaltning. Då ändras inte bara uppgifterna för år 2019 utan även tidsserien. Primärstatistik ändras löpande under år 2019 beroende på om det är månads-, kvartals- eller årsstatistik.